

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrť leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravništvio se nahajata v Ptujii, gledališko poslojpe štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/10 strani K 4, za 1/12 strani K 2, za 1/16 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 42.

V Ptujii v nedeljo dne 18. oktobra 1908.

IX. letnik.

Naš koledar.

Naznanili smo že cenjenim prijateljem in somišljenikom, da izide i letos naš

„Štajerčev kmetski koledar“.

Glede vsebine bode čisto gotovo lanskega že prekosil. Najboljši gospodarji na spodnjem Štajerskem in Koroškem so nam že obljubili, da bodejo sodelovali. Priobčili bodemo torej v letošnjem koledarju gospodarske članke prve vrste. Vsakdo bode imel lep dobiček od teh člankov. Kajti danes smo pač vsi v tem na jasnem, da mora i kmet čimveč znati. Edino z znanjem si zamore kmet zboljšati svojo bodočnost. Poleg gospodarskih prinesli bodemo v koledarju i druge zanimive, večidel statistične članke. Tako hočemo kmetu in sploh delavnemu ljudstvu pokazati, kako stoji razmera po svetu, kakšni napredek je povsod opazovati, kako se ravno najnužnejše sloje najbolj izkorišča. Za zimske večere bodemo prinesli celo vrsto lepih povesti, ki bodejo podale zanimive slike iz ljudskega življenja. Nadalje omenimo, da bode obsegal koledar popolni kalendarij, nadalje seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem ter v sosednih važnih deželah, noticne listke in poštni ter brzojavni tarif. Preskrbeli smo tudi, da bode koledar lep okrašen z mnogimi slikami. Vse to bode prinašal naš „kmetski koledar“. Visokost cene ne bode občutno presegla lansko. Velikost pa bode prekosila lansko in ravno tako bode vsebina še večja ter izbornejša. Upamo torej, da se bode nahajal v vsaki napredni kmetski, obrtniški ali delavski hiši

naš koledar.

Teh par vinarjev lahko vsakdo plača! Zato pa dobi tudi dobro čitivo, ki služi njemu in njegovi družini.

Slaba gospodinja — poguba hiše.

Kmet Janez je povabil zopet enkrat sosedo k sebi v hišo, da bi se z njimi pošteno pogovoril.

„Bil sem dalj časa bolan“, je rekel, potem ko so se bili sosedje zbrali krog njega, „in nisem mogel iz hiše, zato pa ne vem, kaj se je godilo ta čas v naši vasi. Še le pred par dnevi sem prvič zapustil hišo. Udeležil sem se tudi jaz dražbe Lisjakovega premoženja, kjer sem si vse ogledal, a še danes ne razumem, na kak način je ta mož obubožal. Sile ravno ni bilo zato, kajti poročil je premožno kmečko dekle, a poleg vsega je podedoval tudi sam lepo premoženje.“

„Seveda, nesreča ga je vedno zasledovala, kakor marsiktereга izmed nas“, odgovori mu Jožko. „Kaj storiš, če sledi nezgoda za nezgodo in se nesreča tako rekoč vgnezdii pod streho?“

„Ubogi Lisjak je svoje nesreče sam kriv“, pripomni napredni Janez. „Marsikaj bi bilo lahko drugače, ako bi on pravilno postopal.“

„No toraj, kdo je potem takega vsega kriv? Saj Lisjak ni ves teden izdal za pijačo 20 vinarjev. Igral

Prosimo tedaj vse naše somišljenike ter prijatelje, da se čimpreje naročijo na

„Štajerčev kmetski koledar“.

Pošiljal se bode ali proti naprej-plačilu ali pa po poštnem povzetju.

Obenem opozarjamo naše trgovce in obrtnike na važnost

inzeratov

v našem koledarju. Inzerati se prav po ceni računijo in kdor je lansko leto inzeriral, ta bode gotovo to tudi letos storil.

Vsi na delo

tedaj za naš kmetski napredni koledar.

Ne igrajte se z ognjem!

Zadni tedni so javno dokazali vso brezvestnost prvaške politike. Leta sem, odkar so razmere porodile prepotrebne „Štajerca“ in z njim mogočno napredno gibanje, smo trdili in dokazovali, da prvaška politika ni drugega nego osebna reklama posameznih ljudi, ki hočejo z narodnjaško frazo prikriti svojo onemoglost, svojo sebičnost in otročje svoje panslavistične sanje. Dokazovali in dokazali smo, da se gre nekaterim prvaškim doktorjem edino za večje svote denarja, ki jih zamorejo na „narodni podlagi“ izsesati iz vernega ljudstva. Povedali in razjasnili smo, na kako brezvestni način so prodajali in še prodajajo gotovi „narodni“ trgovci svoje slabo blago za drag denar. Pokazali smo ljudstvu, kako gotovi prvaški občinski predstojniki naravnost mislijo, da smejo z denarji občine razpolagati kakor s svojim premoženjem. Pokazali smo, kako so postali gotovi prvaki okrajni odborniki in načelniki samo zato, da so svoj les in druge svoje pridelke okraju po nečuvanih cenah prodajali. In razjasnili smo že opetovano, kako lahkomišelnost delujejo prva-

ške posojilnice in sploh prvaški denarni zavodi z naloženim tujim denarjem, kako se zahteva od slovenskega kmeta, da bi le iz navdušenja do rdečo-plavo-bele zastave plačeval višje procente za izposojeni denar . . .

Vse to in še mnogo več smo dokazovali in dokazali, pa ne le s praznimi besedami, temveč s slučajii, ki se dajo pred vsakim sodiščem potom zapriseženih prič dokazati. In grozili so nam s tožbami, — župani v Turškem vrhu, sv. Lovrencu, Mezgovcu, blagajnik Karba v Ljubomeru, posojilničarji v Šoštanjii, Ražun in Kobentar v Sv. Jakobu v Rožni dolini, — vsi z eno besedo so se repencili in grozili in pretili, — ali kar smo pričakovali in zahtevali, to se ni zgodilo: tožili nas niso! Zato ponavljamo danes iz novega: vsa prvaška politika ni drugega nego lva posameznikov, za dobičkom, torej izraz najnavadnejše osebne sebičnosti.

V tem boju je prvaško prvaštvo dobro došlo. Bojkot, laž, običkovanje, zavijanje, nasilstvo, poteno in kamenje, nož in revolver, — vse je dobro, z vsakim sredstvom hočeje napraviti neko umetno razbijanje, hočejo ljudstvo nahujskati, da bi se dvignilo in sebe ter svojo deco v nesrečo spravilo . . .

Mi vprašamo: zakaj se prvaški voditelji sami ne upajo v boj? Zakaj niso šli ljubljanski župan Hribar, znani „Žane iz Iblane“ in njegovi mameluki na cesto, ko je vojaštvo streljalo? Takrat bi lahko ohladili vročo svojo kri, takrat bi lahko dokazali, da hočejo kaj žrtvovati za svoje „jugoslovanske sanje“. Ali ostali so raje doma za pečjo, — na cesto pa so nahujskali poulično mladino, ki še ne ve, kaj dela, ki ne ve ceniti življenja, ki ne pozna resnice, ki veruje vsaki laži in se uda vsakemu hujskanju. To je tista hinvavščina, ki označuje najboljše prvaštvo. Na ulico v boj z vojaki hujskajo nerazsodne ljudi, sami pa sedijo pri pečeni piškah doma, kadar teče kri nedolžne, za-

tudi ni in celo pri tobaku je štedil. Kje tiči torej uzrok, da je šlo njegovo premoženje na boben?“

„In vendar je prišlo do tega“, pripomni Janez. „Četudi Lisjak sam na sebi ni bil lahkomišljen patron, vendar je imel tak pogrešek, kakoršnega ima pijanec, bil je namreč mlačen in se ni brigal za red pri hiši. Njegova žena je bila nemarna, da ji ni bilo para; snedia mu je premoženje brez ust. Vse bi bilo lahko drugače, ko bi ji bil mož gledal nekoliko več na prste. Može, če bi vaše žene tako uganjale, obubožati bi morali tudi vi eden po enem. Da, da, žena, ki ne zna gospodinjiti, je možu in premoženju v pogubo. Saj poznate pregovor ki pravi: Skrbna gospodinja hiši tri vogle podpira.“

„Ti si jo bolje poznal nego mi, zato bodeš vedel, kaj ga je spravilo na beraško palico“, zakličje nekteri. „Poznamo te, da bi kaj takega ne govoril, bo bi ne bilo resnino. Povej nam kaj več o nji. Gotovo bi nam to znalo koristiti, četudi hvala Bogu, nimamo takih slabih gospodinj.“

„No če vas ravno zanima, pa naj bo“, odgovori Janez. „Povem vam pa uže naprej, da dobrega gotovo ne boste slišali. Le pazno me poslušajte! Kakor veste, je pred kakimi desetimi leti Lisjak poročil Gašperjevo Cilko, najlepše in najpremožnejše dekle izmed vseh, kar jih je bilo v bližnji vasi. Na njegovo svatbo sem bil po-

javljen tudi jaz, ker smo bili dobri prijatelji. Svatba je bila res nekaj izrednega; na mizah je bilo toliko jedi in pijače, da so se mize šibile. Lisjaku je padla sekira v med“, je rekel takrat vsakdo. Jaz pa sem sam pri sebi mislil: Nikar mu ne zavidajte te njegove sreče, kdo ve kaj še lahko pride. Takrat so bile vse sobe lepo pobeljene in vse se je tako svetilo in bliščalo, da bi se človek kakor v zrcalu v njem ogledal. Vračaje se domov sem že slišal, da ni za Lisjaka sreča tako velika. Govorilo se je, da je bila mlada gospodinja že kot dekle nemarna in da je jezilo to njene stariše. Na svatovski seveda nisem nič kaj takega opazil, ker je bila tako nalipšana, kakor bi jo iz škatlje vzel, ali pred dvema letoma, ko sem bil v sosednji vasi pri njih v obisk, sem se na svoje oči prepračil, da so ljudje resnico govorili. Moj Bog, kaj sem tam vse videl!“

„Kar povej Janez, kar povej“, hiti radovedni Kleščar.

„Ko bi vam hotel vse natanko povedati, bi trajalo predolgo“, odgovori Janez. „Ko sem stopil v sobo, zdelo se mi je, da sem prišel v ciganski tabor. Bilo je tu notri kakor v svinjaku, a Cilkina prej polna in rudeča lica so bila upadla in rumena. Kar obstal sem, rekel pa nisem ničesar. Ogledoval sem se na desno in levo in občudoval to moderno gospodinjstvo.“

slepljene množice: Je stara pesem to! Sami pošiljajo prvaki svojo deco v nemške šole in zavode, ljudstvu pa to hranijo. Sami delajo najlepše kupčije z Nemci, ljudstvu pa tulijo „Svoji k svojim“

„Zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust!“ Dve duši živijo v prvaškem trupu, — ena za lastni dobiček, druga pa za tisto nerazvodno množico, ki se da preplašiti s klici „živjo“ in „nazdar“... Hvala Bogu, da je večji del ljudstva že toliko izobražen in razsoden, da ne čuje več na te pesmi ni te klice. Kajti drugače bi gnali prvaki svoje ovčice naravnost do upora proti Avstriji in cesarju.

Napadi v okolici mest in trgov se godijo; to je enkrat gotovo. Vemo sicer natanko, da teh napadov v splošnem niso krivi kmetje sami. Naš kmet ima preveč skrbi in trpljenja, da bi se brigal za take narodnjaško pripravljene zadeve. Kmet prva skrbi je, da si svoje gospodarstvo ohrani, da njegovo posestvo ne bode nazadovalo temveč napredovalo, da bode svoji deci pridelal dovolj kruha in ji tudi še kaj po smrti zapustil. Kmet je bil poleg tega večji del vojak; on ve vsled tega, kaj in kakšna je Avstrija in on ne more sovražiti tiste Nemce, katerih kri teče tudi v žilah sivolasega našega cesarja. Kmet sam se čuti za Štajerca in za Avstrijana in ne mara družega slušati. Odrašen in priletan posestnik se tudi ne bode dal nahujskati v pretepe in napade, ko vendar ve, da mu bodejo ti le škodovali... Pač pa je nekaj smrkavcev, navadnih fantalinov, ki so še mokri za ušesi in bi morali poginiti, ko bi jim mamica ne dala kruha, — in ti mlečozobneži mečejo kamenje na ljudstvo ter izvršujejo napade.

Zakaj vse to, zakaj to razburjenje? In proti čemu se gre? Na eni strani vpijejo, da se gre proti „nemčurjem“, ki hočejo menda kar čez noč napraviti iz slovenskih kmetov čistokrvne Nemce. Na drugi strani zopet čujemo lažljivo pesem, da so naprednjaki sami „brezverci“, ki so se od katoliške cerkve odstopili... Mi pa pravimo: dokazov sem! Na prazne besede ne grem! Dokazite nam, da smo „pomenčevalci“ in „sovražniki Slovencev“ ter „brezbožni bogotajci“. Dokler tega ne dokazete, ste naj navadnejši lažniki!

Proti čemu se gre? No, proti Nemcem in naprednjakom v mestih in trgih. Proti g. Ornigu in trgovcem, proti našemu uredniku, sploh proti vsem, kar je naprednega. Mi pa pravimo in kdor pozna razmere, mora priznati, da je to gola resnica: vse, kar se je zgodilo dobrega in koristnega za slovensko ljudstvo na spodnjem Štajerskem in Koroškem, vse to je šlo skozi nemške roke, vse to so Nemci in naprednjaki storili.

Naprednjaki so napravili nemške šole, ki jih ljudstvo želi in potrebuje, oni so seznanili kmete z racionalnim gospodarstvom, oni so kmetu oči odpirali in ga poučevali, kako bode napredoval, oni so napravili velike, za kmete velepotrebne sejme, oni so kmetu denarno po-

magali, oni so mu odkupovali njegove pridelke in privabili še drugih kupcev, tako da lahko rečemo: brez naprednjakov in Nemcev je vsak nadaljni gospodarski obstoj na spodnjem Štajerskem in Koroškem nemogoč... Omenimo le velikansko delo, ki ga je v kratkem času izvršil le župan Ornig. Sam knezoškof lavantinski dr. Miha Napotnik je pri otvoritvi nove Okičeve ceste v Halozah živo naglašal zasluge Ornigove in se mu javno pred množico ljudstva za njegovo delo zahvalil. Sploh pa se ozrite, prvaški lažniki, na Ornigovo življenje! Ali je ta mož „brezverec“, ki je — da omenimo le en slučaj — daroval 1000 goldinarjev samo za eno cerkveno okno? Kdo podpira šolsko mladino na deželi s tisočaki denarja? Meščani, nemški meščani in med njimi v prvi vrsti župan Ornig. Kaj pa prvaki? Kadar že kaj žrtvujejo, vržejo denar v žakelj prvaških celjskih doktorjev, ki ga porabijo edino v namene širjenja gonje. Pred nekaj časa se je vršila v sv. Barbari v Halozah veselica v prid šolski mladini. Ptujčani to pot zaradi brezvestne prvaške gonje niso prišli. Le vprašajte predreditelje, koliko škode imajo vsled tega... Najgrše je ravno to, da napadajo prvaki v prvi vrsti tiste, ki so res kaj za slovensko ljudstvo žrtvovali.

Pri temu se razširja od propadlega prvaškega časopisja nesramna laž, da so bili v Ptujju slovenski kmetje tepeni. Kdo pa je bil tepen? En Brenčič iz Ragoznice, mož, ki se je pretepaval s policaji in je strgal enemu stražniku cesarsko medaljo iz prs. En Kureš, krčmar iz Podvinc, ki se danes že kesa svojih činov, za katere so bode imel pred sodnijo zagovarjati... Kmetje sami so imeli v Ptujju vedno pristočno pot in jo bodejo imeli tudi znanprej. Niti las se ne skrivi poštemnemu kmetu! Ali ako pride na posestvo tuji hujskač in prične rogoviliti, potem vzame posestnik gajžlo in ga nažene. Tako se je zgodilo v Ptujju z kranjskimi hujskači! Ali ni bil kmetški zbor v ptujski „kaži“ vsakemu pristopen in prost? Medtem ko je hofrat Ploj spal, je župan Ornig potem tega shoda dosegel, da se bode koncem tega meseca razdelilo po oznanjenih cenah toliko in toliko mrve in slame med posuši prizadete kmete. Ptuj je mesto, ki je v gospodarskem oziru tesno vezano z deželo in zato so kmetje v Ptujju doma.

Že iz teh opazk bodejo čitatelji izpoznali, kako nezmiselna, brezvestna je po prvaki razširjena gonja. Vsak pošteni človek obsoja to hujskanje! Tako smo iz zanesljivega vira izvedeli, da je izdal knezoškof lavantinski dr. M. Napotnik okrožnico, v kateri zapoveduje duhovništvu ojstro, da ne sme hujskati proti Nemcem. Tako kakor ljubljanski obsoja tudi mariborski škof izgrede in napade! Naznanili bodemo vsacega, kdor bi se tega škofovega povelja ne držal!

Pa še nekaj! Izvedeli smo, da hoče oblast zdaj odločno proti napadom, gonji in razširjenju bojkota nastopati. Občinski predstoj-

proti poldnevu, je Cilka vstala, šla v kuhinjo in pričela kuriti ogenj. Hotela si zapaliti pipo, stopim v kuhinjo k ognjišču po en zubelec. Ko je dobro zagorelo, vzela je Cilka, lonce, jih položila na ognjišče in začela pripravljati neko močnato jed. Pri tej priliki sem si ogledal njene lonce.

„Ti gotovo pripravljáš prešičem obledo“, rečem potem, ko sem nekaj časa gledal. — „Kaj še“, mi odvrne „to je za nas!“

„Ali v takih posodi vendar ne moreš skuhati kaj poštenega za ljudi! Ona me debelo pogleda pa nič ne reče. Prav nič je ni bilo sram.“

„Ubog! Lisjak, nikakla čuda, če je prišlo premoženje na boben“, reče Kleščar. „Kako vendar naj bi kmetica kaj takega storila!“

„Da, da, resnica je“, pripomni Janez. „Sedaj vam pa moram povedati v kakem stanu su bili njeni lonci. V loncu, v katerem se je morda vedno pripravljalo močnata jedila, je bilo toliko starega testa ob stranicah, da skoro ni bilo več mogoče vanj seči. Onega lonca nisem mogel dalje gledati, ker drugače bi se mi bil želodec obrnil in skušati sem moral, da pridem otdot. Kakoršen je bil lonec, taka je bila ponva. Sicer tudi njeno lice ni bilo čisto, pa vendar nekoliko bolje, vsaj v toliko, da so bili ostanki jedil, katere druga gospodinja skrbno ostrže in izmije, prisušeni ob robu in ne tako vlečni kakor v loncu. — „Saj je vendar ta posoda čista in to kuhlalnice ima že tako dolgo“, mi odgovori Cilka. „Odkar sva poročena je ta

niki so odgovorni za vsetakena pade. V vsako občino, kjer se bodejo taki napadi ponavljali, prišli bodejo orožniki in tudi vojaki ter bodejo tam na stroške občinarjev ostali. Opozarjamo pametne kmete nato; onemogočite take napade; primite smrkoline in hlapce za ušesa, ako hočejo na tuje kamenje metati; naženite hujskače, — kajti drugače dobite orožnike in vojake in plačati jih bodejte morali vi s svojimi krajcarji, čeprav ste nedolžni!

Mir mora postati! Sovraštvo mora pohnati! Žalostno bi bilo, ko bi par zločincev onemogočilo sporazumno mirno življenje.

Proč s politikom in naj živi gospodarsko delo!

Politični pregled.

Kmetški zbor v Gradcu, ki se je vršil preteklo nedeljo, je bil izredno dobro obiskan. Prišlo je tudi nekaj klerikalnih poslancev, ki so pa take slišali, da se jih bodejo zapomnili. Shod je dokazal, da štajerski kmet ne potrebuje več tujih voditeljev, temveč da zna svoje zadeve sam urediti. Razven glavnega govornika, voditelja avstrijskih kmetov pl. Hohenbluma govoril je tudi naš posestnik Girmayer. Zbor je sprejel potem razne resolucije. V prvi resoluciji je izrazil Hohenblumu in njegovim tovarišem zaupanje, vsem nasprotnikom avstrijskega kmetijskega programa pa nezaupnico. Druga zanimiva resolucija se glasi: „Kmetški zbor protestira najodločneje proti vveljavljenju srbske trgovinske pogodbe. Ker so tudi vse kmetijske korporacije napram tej pogodbi nasprotno stališče zavzele, ker zamore ta pogodba našo živinorejo, od katere so zlasti srednji in manjši kmetje odvisni, popolnoma uničiti, opozarja se kmetške poslance, da naj porabijo vsa sredstva, da ne bode zbornica to nagodbo sprejela. Kmetški poslanci naj v tem slučaju tudi predloge glede davkov in rekrutov odklonijo. Vladi izreka zbor nezaupnico.“ — Klerikalni poslanci so potem seveda (!) izjavili, da ne morejo vladi nasprotovati... Potem je sprejel zbor še eno resolucijo, ki obsega še druge kmetške zahteve in se glasi: „Državna zbornica naj vveljavi sledeče kmetške postavbe: 1. da se kmetstva posestva razdolžujejo; 2. da se odpravi zemljiški in hišno-razredni davek; 3. da se poslasta ne smejo razkositi; 4. da poskrbi vlada, da bodejo cene mesa primerne onim živine; kmetom naj se pusti prosto klanje lastne živine; 5. da se avstrijskim državljanom prepove igranje na inozemskih (zlasti būdimpeštovski) žitni borzi; 6. da se odstrani kartele, s katerimi odirajo posamezni milijonarji in akcijske družbe prebivalstvo; 7. da se ustavi preddela za uredničenje vodnih cest; 8. da se dovoli po naših železnih potrebne investicije, itd. — Kmetški zbor v Gradcu je bil imeniten pojav resne volje do dela, ki prešine vse one kmete, kateri se ne dajo narodnostno hujskati!

Štajerski davki. Iz statistik posnemamo sledeče zelo zanimive številke: zgornja Štajerska

še vedno prva in ista! — „Vrjamem“, pravim na to, „saj je krog in krog dobro zavarovana, les gotovo ne trpi.“ — Z žlicami pa ni bilo drugače. Zajemalni del je izgledal še precej, ker so ga usta pri jedi čistila, toda držala! Tega ni mogoče opisati! Kratko rečeno, med vso kuhinjsko opravilo ni bilo enega predmeta, ki bi se bil lahko ponašal s čistočo.

„To je morala biti res umazana gospodinja“, poseže Kleščar vmes. „Če je bilo tako gospodinjstvo, potem ni čuda, da je šla hiša v nič. Star pregovor pravi: „Kakoršno orodje, takšen mojster!“

„Prav imaš“, pravni Janez. „Pa pustite, da Vam dalje povem. Kosilo, na katero so me povabili, se mi je gausilo. In še pravočasno šine Lisjaku druga dobra misel v glavo. „Imam v hlevu bolno kravo, reče, in ne vem kaj ji je. Bodi tako prijazen in pridi pogledat. Saj si tudi na pol živinozdravnik in gotovo več za kakšno sredstvo!“ — „Dobro“, sem odgovoril, „pojdiva toraj v hlev!“ On je šel napraj in jaz za njim, zadovoljen, da sem se izmuznil iz sobe. Tja notri se ne vrneš več, si mislim sam pri sebi. Ali ta hlev! Tu še le sem prišel iz dežja pod kap. Ko je odprl Lisjak vrata, vdaril mi je v obraz sopar, ki bi me bil vrgel kmalo vznak. Okna, odduški, vrata vse je bilo zabito in trdno zamašeno. Prav nič zraku ni moglo prihajati v hlev. In kako je izgledalo tu notri! Mršavi, kravi, ki sta bili v hlevu, sta se valjali v gnoju, tako da me je popadala jeza. Zadnji konec je stal pol metra višje, nego prednji. Skoki so bili z blatom tako obloženi, da bi jih moral poprej ote-

Po kotih je visela palčevina, soba sama pa gotovo ni bila pobeljena več od dneva poroke, kar bi znašalo prilično kakih osem let. Prava razbojniška jama, vam rečem.

„Pojdi no, človek skoraj ne more vrjeti, da je to res!“ vsklikne Tone, boljši posestnik iz vasi. „Morda pa ni bilo tako hudo.“

„Lahko mi vrjameš Tone“, odgovori Janez smehljaje se. „Kar se vam povedal je, je gola resnica. Par korakov od peči je stala široka zakonska postelja. Med pečjo in posteljo je bilo smeti tako na debelo, da bi moral vsakdo skočiti čez, ako bi hotel priti k postelji. V vsakem kotu je bil kupček smeti. Da bi smeti nesla iz sobe ali vsaj pobrala, vrgla v peč in sežgala, ni ji prišlo niti na misel in tako je postala soba polagoma pravo smetišče. O pobrisanem prahu niti govora.“

„Kak moč pa je ta Lisjak, da je kaj takega trpel“, oglasi se Kukec; „meni, da bi moja kaj takega napravila, bi ji je pokazal.“

„Toda to ni še vse“, pripomni Janez. „Možje, ko bi videli, kako so izgledali otroci! Kakor cigani, črni umazani po obrazu, kuštravi, raztrgani, bledi in mršavi. Kar čudil sem se, da je bil vsaj Lisjak nekoliko spodobneje opravljen. Cilka sama pa je bila uzor nesnage in nemarnosti. Moj Bog kakšne robe in obraz, in kakšna še le obleka. Ko bi bila svinjska dekla, bi morala lepše izgledati. Lisjak, si mislim, prav nič te ne zavidam one sreče, radi katere so te ljudje nekdanj blagovali. Tako cunjarico bi lahko vsak čas dobil! Ker se je nagibalo

plačje na neposrednih državnih davkih v vseh volilnih razredih skupno 4.316.760 kron; srednja Štajerska plačuje 10.917.136 kron, spodnja Štajerska pa 3.324.145 kron. Vsa Štajerska plačuje torej na direktnih davkih nekaj čez 18½ milijonev kron. Pač lepa svotica!

Vojska?! Duhovi so se malo potolažili, Vendar pa ni krvava igra na Balkanu izključena. Kakor znano, stoji stvar tako-le: Bulgarija se je naredila neodvisna od Turške. S tem so seveda Turki nezadovoljni. Avstro-Ogrska pa je anektirala, to se pravi: si je osvojila, za svoje vzela Bozno in Hercegovino, kateri deželi je upravljala že 30 let in je v njih vtaknila milijone in milijone našega denarja. S tem je pa Srbija nezadovoljna. Srbi so si menda domišljavali, da so Bošnjaki „neodrešeni bratci“ in da bodejo enkrat pripadali kroni tistega novopečenega Petra, kateri je postal kralj le z najnavdnejšim umorom. Zdaj ropotajo ti paglavci, kakor da bi se jih kdo bal in naši prvaki so tudi na prvi hip pripravljeni, izdati avstrijsko domovino in se zavzeti za Srbe. Srbska vlada je seveda dovolj pametna, da si ne upa naši državi vojsko napovedati. Kaj bi tudi celi Balkan proti Avstriji, ki poleg tega ni sama, temveč ima trozvezo za sabo?! Regulerne vojske ne bode. Pač pa bodejo panslavistični Srbi zanesli v Bozno in Hercegovino upor in ustajo in tako zamore priti do velikanskega prelivanja krvi. Ta slučaj bode vsaj dokazal, da je panslavizem, ki ga gojijo Srbi kakor naši prvaki, velikanska nevarnost za našo državo!

Dopisi.

Središče. Studi se nam v današnjem času, kakšna hujskarija vlada pri nas. Naš general Šinko nima družega dela, kakor da kova shode in nas hujska zoper Nemce. Ja Šinko, pa pojdi na Kranjsko ali med Hrvate, ako ti je pri nas preveč „zaspano ljudstvo“. Mi ti v obraz zabrusimo besedo, da si prepovemo širjenje tega sovraštva. Mi hočemo mir z Nemci. Saj vemo, da cela trgovina gre le skozi nemške roke. Poglejmo naše zagrižene Slovence Robič, Zdravec, Kočevar, s kom kupčujemo večidel na veliko, kakor ravno z Nemci. Kdo kupuje vino? Kdo živino? Kdo perutnino? Ravno Nemci! Mi si prepovemo vaše grdo postopanje. Mir hočemo kot mirni Slovenci, da ne izgubimo še te male časti. Zakaj hujskate zoper Nemce v Ormužu, v Ptujju? Zakaj nas vlečete v sovraštvo? Zakaj vse to?! Ako ne bode miru, pa bomo vaše grehe svetu razložili. Tudi od našega Rotšilda trgovca Robiča bomo svetn naznanili, kako na visoke procenete denar posojajo. Le tako naprej, in videli bomo, kje sta poštenost in pravica doma!

Sv. Marko niže Ptujja. Naš predstojnik Vrščič in njegova banda nas hujskajo proti Nemcem in naprednjakom. Te črne duše pa ne poznajo prve božje besede: ljubi Boga čez vse in svojega bližnega kakor samega sebe. Vrščič je tako predrzen, da si upa nas nagovarjati, da ne smemo več kupovati pri nemških trgovcih v Ptujju. To je grdo, protipostavno postopanje človeka, kateri je občinski predstojnik in ima za mir skrbeti

sati, če bi hotel priti s česalom do kože. Pod nogami ubogih živali je bilo toliko gnojnice, da je kar sikalo izpod nog, ko so prestapale.

»Človek mora kar obstati, če kaj takega sliši.« pravi Zelenjak. »V takem hlevu mora vendar žival poginiti!«

»To se razume samo ob sebi«, odgovori Janec. »Ako se živino pravilno ne krmi in slabo obskrbuje, mora iti pod zlo tudi najboljša kmetinja, to je stara resnica. Poslušajte dalje. Jasli so bile sicer polne, a govodi nista nič žrli in pogledovali sta me tako milo, da me je zabolelo v srce. Kakor se mi je gnusilo, zagnal sem se in skočim čez kup gnoja, da sem dospel k glavam ubogih živali. Kaj zagledam! V koritu sta bili dve globlini in krog in krog je bilo vse trdo kakor skala. Lisjak, rečem, dajte mi dleto in debel lesen bat! Lisjak me pogleda ali vendar mi prinese ono, kar sem zahteval. Začel sem dolbiti. Z dletom sem izrgal kos gnile krmne. Dolbel sem dalje in dalje, misleč si, zvrši kar si pričel. Tako sem dolbel eno uro in na to ugledal, da so bile na dnu lepe karmite jasli, velike in široke, da jih je bilo veselje gledati.

Na to sem vzel šop slame, jasli pometel in obrisal in velel Lisjaku, naj mi prinese čiste hladne vode ter jo potem zlij v jasli. Ko bi vi videli, kako so živali pile. Bal sem se, da jih ne bom mogel nikdar napojiti.

Tu sem pogled Lisjak pravim na to, »kako tvoja živina pije in pogledj, kako sedaj žre. Seveda iz takih jasli, v katerih je celo gnoj, ne bo pil niti prešič, kaj pa

ter zakone varovati. Mi ti povemo, da se ne bomo tvojega navodila držali. Kupčevali smo z Nemci in bomo storili to še naprej. Ti Vrščič pa le drži z prvaškimi dohtarji in tudi tistim prodaj svoje pridelke. Višjo oblast pa opozarjamo, da si tega človeka pokliče na račun in ga naj nauči kaj je „svoji k svojim“. Kmetje bodimo pametni in ne dajmo se hujskati.

Razbor pri Slov. Gradcu. Blagi „Štajerc“, pridi in potipaj žile našim črnim in namesto bralnemu kladnemu društvu. Ker si zadnjokrat jih nekoliko ožigosal, so se tako razvneli velikaši žniderčki, blagajnik in predsednik, da so si z dovoljenjem župnika uredili pri nekem kmetu tako imenovano „vahparado“ 4. t. m. pri koji so civilili in javkali čez nas. Pri tem se je knjižničar Jernej Pačnik, pijan od „Slov. Gospodarja“ tako razvnel, da je dva domača hlapca zabodel, kojih eden je v smrtni nevarnosti. G. župnik, lep napredek Vašega društva! Črez to društvo pa ja ne bodejte kaj rekli, saj so Vaši podrepniki to storili. Več pride drugič!

Ptujski okraj. Ni človeka, katerega se ne bi skušalo nahujskati od strani ničvrednih ljudi. Mi se čudimo, ako slišimo od ljudstva, katero pride prestrašeno in našutano v mesto, kako razlaga prvaško gonjo. Mislili smo, da bo konec, ker je ljudstvo mirno postalo in ne verjame več tem hujskačem; ali žalibog, laži katere že pressegajo vse meje, tudi pri nekaterim ljudem najdejo še nekaj veljave. Mi hočemo danes samo nekaj slučajno razodeti, da ljudstvo sprevidi, da vsa ta gonja ni drugo, kot velikanska škoda na gospodarskem polju; in ravno ljudstvo ima prenašati ta žalostni položaj. V vsaki vasi so takozvani „voditelji“ nekeke društva in to društvo trosi grde laži med svoje sosede. Ti hujskači pravijo: ne hodi v mesto k nemškim trgovcih, ti te bodo pretepli ali pa ociganili, ali pa s slabim blagom sleparili, ako stopiš v nemško trgovino, tam te že čakajo Slovenci, da te osramotijo; to so tisti nemčurji, kateri so od sv. kat. vere odstopili, to so zdaj sami brezverci, kateri tudi tebi vero vzeti hočejo; bodi previden in ne hodi tja, ker je prepovedano. Ti moraš edino k Slovencem zahajati; tam kupuj svoje blago, to so možje sv. kat. vere, to so pravi Slovenci itd. — Tako ropotajo in lažejo prvaški hujskači. Žalibog da je tako! Žalostno in resnično! In vse to se godi v prid nekaterim ljudem, kateri ptujske razmere dobro poznajo in nimajo toliko sramote v sebi, da bi pri taki hudobiji ljudem vendar oznanili, da vse to ni res. Nam druga pot ni dana, kot ljudstvo opozarjati, da vsa ta hujskarija ni za pičico resnična. Nemško mesto Ptuj ima svoj nemški odbor, nemške šole, svojo nemško katoliško cerkev in še razna druga dobra podjetja, katera tudi ljudem posebno na gospodarskem polju koristijo. Nemški trgovci niso brezverniki, ne Ornig ne Blanke, Steudte, Strachill, Slawitsch, Sadnik, Muchitsch, Schramke in vsi drugi; vsi so dobri katoličani, znabiti boljši kot prvaški voditelji dr. Jurtela, dr. Brumen, dr. Horvat, dr. Kodermann, Havelka, Mahorič in Seligo in drugi. Ali se vidi

še le govodo. Če ne boš drugače obskrboval, mora zboliti in poginiti tudi najkrepkeje govodo. In rečem ti najmi jutri takoj par delavcev, da ta gnoj izkidajo, potem pusti izkidati vsaki ali vsaj vsaki drugi ali tretji dan in doživel boš čudeže v svojem hlevu. Ko se bo krmilo, bodi zraven in pazi, da se živino pred krmjenjem skrbno osnaži, ker drugače bo za pol leta ravno isto, kar si danes videl. Rečem ti, glej tudi svoji ženi malo bolj na prste in zahtevaj od nje nekaj več snage in reda, kajti če gre tako dalje, boš v par letih berač in boš moral živeti in umreti v veliki mizeriji! — Lisjak mi je seveda obljubil, da bo odslej vse drugače; pustil sem gar ter šel svojo pot.

»Ali je bilo potem kaj bolje? Je gledal svoji ženi, na prste in zahteval, naj bi bolj pazila na red in snago?« vpraša večina možakov.

»Kaj še!« odgovori Janec. »Pri teh ljudeh je bila vsaka beseda bob ob steno. Če bi mene ubogali in bi potem šlo premoženje na dražbo, bi se bil ūdil. Ali gospodarili niso potem nič drugače nego poprj. Ostalo je pri starem. Lisjak je bil butec, ki ni znal ženi ukazovati. Ona je gospodinjila s svojo lenobo in umazanostjo dalje in moralo je priti do tega, do česar je prišlo t. j. do takezvanega odgospodarjenja. Le škoda ubogih otrok. Ti reveži se mi kar smilijo!«

»Žalostno, pa resnično«, pravijo sosede; »slaba gospodinja spravi hišo na boben in sicer tem prej, če mož sam ni dober in energičen gospodar.«

Po svoje prevel po A. Stöhr, iz „Prakt. kmetovalca“ D.

Kodermama ali Supančiča kdaj v cerkvi? Mi ne hvallimo ampak grajamo to, kar ni pravica! Bodite tedaj, ljudje pametni, ne verujte tem gadom, ampak dajte jim krepi odgovor.

Iz Virštajna. Nima skoro pomena poročati o malenkosti, pri kateri se je najemnik lova veliko prizadeval. Kosili so kosci pri veleposestniku g. Jakob Bovka seno „Podvezbo“; našli so nežne mladice zajčke in se jim je žival usmilila in jih je viničar odstranil, potem jih je njegov hči v bližni vinograd spustila. Ko je to najemnik lova zvedel so mu že začeli lasje po konci rasti: zdaj sma pa že vkup, bom že jaz pokazal, komu zajce pobirati; verjeti pa ni hotel da so bili zajčki spuščeni. Poslal je opomin da naj plača 8 K za zajce, ki niso bili nič vredni. Šel je pa na sodnijo tožiti, bila je obravnava 8. oktobra in je sodnik toženca čisto oprostil. Res si je mislil ta najemnik lova: dobre bi bile kronice. Jaz pa mislim, da se boš velikokrat kesal, ko boš moral plačevati škodo katero bodo zajci naredili. Opazovalec.

Sv. Lovrenc sl. gor. Pri nas je trgavec dokončana, mošta je obilno, kupcev pa nič. Današnje žalostne narodne razmere so krive, da ne pridejo nemški kupci več v naše kraje. To so sadovi hujskanja prvakov proti Nemcem. Sad se še nekaj odpošilja, pa tudi v nemške kraje. Ja ljudstvo, tako se nam bo godilo, ako bode trajalo to sovraštvo še naprej.

Ljutomer. Podli sovražnik nima pikice časti, ker znirom hujska Slovence zoper Nemce. Zakaj pišete od vaših „slovenskih“ trgovcev, ker je znano, da so ravno tisti na slabih nogah. Zakaj hujskate, ako pa vendar vidite, da smo odvisni od nemškega kupca in ravno vi najraj prodate vaše pridelke v nemške kraje?! Zakaj delate sovraštvo, ker vendar vidite, da je ravno pri nas kmet od mest in trgov odvisen. Ali spada gospodarski posel tudi v politiko? Mi kmeti pravimo: ne in stokrat ne! Živeli smo z Nemci in hočemo še nadalje v miru živeti in kupčevati! Kmetje.

Majberg pri Ptujju. Poročali smo že enkrat, da tudi pri nas hujskarija sovraštvo in napade rodi žalibog da moramo to sramoto nositi, za katere lumparije so le edino nekateri hujskači in ljudje brez sramu odgovorni. Naš kraj je bil priljubljen in z veseljem smo spremljali Ptujjske meščane v našo sredo in se dolgo leta prav dobro razumeli. Danes je pa drugače; ako ni slabo leto ali toča, pa so slabi in hudobni ljudje, kateri kalijo ta blaženi mir. Mirna in poštena je gostilna gospe Gomilšek, pogledjmo si pa nasprotno sosedovo Rižnerja; tudi ta je bila enkrat spoštovana hiša, danes pa ima sin glavno besedo in ta je velik sovražnik Nemcev, ako ravno tudi on rad kupčuju z njimi. Tam je tisti slovenski tabor, kjer se kova sovraštvo. Par navdušenih prenapetnežev ne pusti mirno popotnike, napadajo jih s psovkami in tudi s kamenjem, celo strel se je zadnjo nedeljo slišal. Kdo pa so ti voditelji? Pa povejmo vendar enkrat, da ima tisti Habianič, mlinar pri gosp. Jurza v Ptujju, prvo besedo. Nadalje naš rihtar in še par podrepnikov. Da ne bo celi naš okraj oškodovan, prosimo višjo oblast, da naj napravi red in da ojster ukaz gostilničarju Rižnarju in našemu rihtarju ter Habianiču, da bo vendar enkrat mir v našem kraju. Sovraštvo do Nemcev pa pustimo na stran, ker vendar z njimi kupčujemo in hočemo tudi za nadalje v miru živeti.

Čitajmo kmetijsko časopisje!

Naše kmetstvo ljudstvo je na sploh pridno ljudstvo, toda malo preveč starokopitno ali staroverno je. Neče in neče od starih navad, pa obetaj mu tudi zlate gradove. Kaj bodo ti „šolarji“ znali, kako je treba kmetovati, pravijo in ti ubivaj se kolikor hočeš, tvoji dobri nauki so vedno le bob ob steno. Če nisi ravno berač ali cigan, pa ti ne bodo nič verjeli. Ravno narobe naredijo, kar si jih učil. Kaj pa še dobra kmetijska knjiga ali kmetijski časnik! To so sicer dobro došle reči, toda ne za čitanje, marveč za zavijanje tobaka in masla. Kar ni v sanjskih bukvah, v pratiki ali v molitveniku, to je vse odveč! Zato pa se ne smemo čuditi, če se številni onih kmetovalcev, katerim gre v gospodarstvu vse rakovo pot, pri nas vedno večja in večja.